

UTFRÅGNINGAR I EUROPAPARLAMENTET
SVAR PÅ FRÅGOR TILL DEN NOMINERADE
KOMMISSIONSLEDAMOTEN

Margot Wallström

(kontakter mellan institutionerna och kommunikationsstrategi)

Del B – Särskilda frågor

- 1. Vad tänker du göra för att se till att det utkast till fördrag om upprättande av ett konstitutionellt fördrag för Europa som antogs vid regeringskonferensen den 18 juni 2004 ratificeras av samtliga medlemsstater?**

Det är Europeiska kommissionens generella uppgift att informera allmänheten om alla aspekter av den europeiska integrationen. Jag kommer i detta sammanhang – när så är möjligt i samarbete med övriga institutioner och medlemsstaterna – att själv medverka till att informera EU-medborgarna på ett tydligt och objektivt sätt om vad det konstitutionella fördraget innebär. Detta måste kunna ske utan otillbörlig inblandning i de nationella debatterna. Enligt min uppfattning finns det en klar efterfrågan på ökad information. Vi måste svara upp till denna efterfrågan genom olika typer av insatser, exempelvis genom att bygga vidare på sådana initiativ som ”1000 debatter om Europa”, vilka anordnas gemensamt av Europaparlamentet, kommissionen och rådet.

På en punkt får det dock inte råda någon tvekan: det är medlemsstaternas regeringar – vilka kommer att underteckna det konstitutionella fördraget den 29 oktober 2004 – som har till uppgift att se till att ratificeringsförfarandet ros i land. Även om det är min stora förhoppning att det konstitutionella fördraget kan träda i kraft vid det planerade datumet (den 1 november 2006) måste kommissionen vara medveten om de begränsade medel som står till dess förfogande för att uppnå detta mål. För att tala klarspråk; det är inte kommissionens sak att starta en kampanj för ratificering av det konstitutionella fördraget. Det saknas både rättslig grund och budgetmedel för ett sådant agerande.

2. Förklaringen till slutakten om undertecknande av fördraget om upprättande av en konstitution stipulerar att "Om fyra femtedelar av medlemsstaterna har ratificerat Fördraget om upprättande av en konstitution inom en period på två år efter undertecknandet av detta fördrag och en eller flera medlemsstater har stött på problem med att ratificera detta, skall Europeiska rådet ta upp frågan".

Vilken lösning skulle enligt din mening Europeiska rådet kunna finna om en eller flera medlemsstater skulle få svårt att ratificera det konstitutionella fördraget inom den nämnda tidsfristen? Vilken roll skulle kommissionen kunna spela vid en sådan situation?

Först och främst måste vi under de kommande två åren inrikta EU-debatten på själva det konstitutionella fördraget – om vad det innebär och vad det för med sig för Europa och EU-medborgarna. Det är den typ av debatt som Europa verkligen behöver. Vi får inte tillåta att debatten glider iväg i spekulationer om vad som skulle inträffa om en eller flera medlemsstater inte skulle klara av ratificeringsförfarandet inom fastställd tid. Vi måste se till att inte fastna i en självuppfyllande profetia.

Under alla omständigheter är det omöjligt att i dagsläget göra annat än hypotetiska uttalanden i denna fråga. Man kan endast ge en lösning på ett problem om problemet är känt i hela dess vidd och i alla dess aspekter. Den försiktiga hållning som intas i förklaringen – d.v.s. att hänvisa frågan till Europeiska rådet – är därför enligt min mening klok.

Alla lösningar måste i ett sådant fall bygga på de lärdomar vi drar av själva ratificeringsförfarandet, både i fråga om misslyckanden – men även, som jag hoppas, i fråga om framgångar. Det är i detta sammanhang som jag ser en roll för kommissionen och självfallet Europaparlamentet. Vi måste med gemensamma krafter samla oss till att gemensamt besvara avgörande frågor och bemöta allmänhetens oro som kan komma till uttryck i debatten i samband med ratificeringen.

3. **Finns det några idéer som kommer till uttryck i fördraget om upprättande av ett konstitutionellt fördrag vilka enligt din mening bör kunna genomföras innan fördraget formellt träder i kraft? Om så är fallet, vilka idéer?**

Vad föreslår du, i detta sammanhang, beträffande den framtida europeiska avdelningen för yttre åtgärder?

Det är ur juridisk synpunkt omöjligt att i dagsläget, ens på ett informellt sätt, tillämpa de flesta substantiella idéer i det konstitutionella fördraget (t.ex. när det gäller Europeiska rådet och dess ordförande eller unionens utrikesminister) eftersom det vore oförenligt med de bestämmelser som gäller enligt nu gällande fördrag.

Enligt min uppfattning bör kommissionen ur ett politiskt – eller snarare demokratiskt – perspektiv i allmänhet inte ”på förhand tillämpa” bestämmelserna i det konstitutionella fördraget. Ett sådant agerande skulle kunna uppfattas som ett försök att kringgå de nationella parlamenten och medborgarna, och skulle kunna äventyra ratificeringsförfarandet. Vi måste respektera gången i den demokratiska processen.

Snarare, som redan nämnts, är det kommissionens uppgift att informera allmänheten om alla aspekter av den europeiska integrationsprocessen. I detta sammanhang bör kommissionen informera EU-medborgarna på ett klart och objektivt sätt om vad det konstitutionella fördraget innebär utan någon otillbörlig inblandning i de nationella debatterna.

I den mån som det konstitutionella fördraget bekräftar nuvarande praxis eller allmänt vedertagna principer bör kommissionen fortsätta att tillämpa denna praxis och följa dessa principer. Till exempel, det nya kapitlet om Unionens demokratiska liv innehåller bestämmelser som både är grundläggande och allmänt vedertagna; jämställdhet mellan EU-medborgarna, demokrati, deltagande, öppenhet och dialog.

I fråga om den europeiska avdelningen för yttre åtgärder (EEAS) har det fattats beslut om att visst förberedande arbete kommer att inledas i samband med undertecknandet av det konstitutionella fördraget. Att inrätta EEAS – vilket självfallet kommer att innebära samråd med Europaparlamentet – kommer att bli en viktig, omfattande och vittomspännande uppgift. De två åren mellan undertecknandet och ikraftträdandet av det konstitutionella fördraget är inte överdrivet mycket för förberedelsearbetet. Under alla omständigheter skulle jag avråda från att EEAS påbörjar sitt arbete innan EU:s utrikesminister installerats med alla de kontrollmekanismer som föreskrivs i det konstitutionella fördraget. Detta hindrar dock inte att kommissionen och den höge representanten för GUSP under tiden stärker sitt samarbete.

4. Vad bör kommissionen göra för att säkra kontinuiteten i och följdriktigheten av det arbete som bedrivs i rådets olika konstellationer?

Hur föreställer du dig ett flerårigt lagstiftningsprogram som förenar ett rimligt deltagande från såväl rådet som Europaparlamentet?

Visserligen är det rådets uppgift att självt ansvara för kontinuiteten och följdriktigheten i de olika rådsgruppernas arbete, men självfallet är vi alla beroende av varandra. Kommissionen kan inte ingripa i rådets interna organisation, men uppgiften kan underlättas exempelvis genom en ökad följdriktighet i den egna beslutsprocessen.

Ett viktigt redskap för att säkerställa kontinuitet och följdriktighet i rådets arbete är planering, något som är fallet för alla institutioners arbete. Under de senaste fem åren har ansträngningar från Europaparlamentets, rådets och kommissionens sida lett till en mer sammanhängande och samordnad politisk planering. Numera sparkar kommissionens årliga politiska strategi igång en strukturerad dialog med Europaparlamentet och rådet som ger möjlighet att sondera de politiska prioriteringarna för det kommande året och omsätta resultaten av den interinstitutionella dialogen i kommissionens detaljerade lagstiftnings- och arbetsprogram för efterföljande år. Naturligtvis kan denna process ytterligare förbättras.

Exempelvis anser jag att den interinstitutionella debatten bör inriktas på att fastställa prioriteter för EU inte enbart i ett årligt utan i flerårigt perspektiv. Rådet har redan slagit in på den vägen genom att nyligen anta det första Fleråriga strategiska programmet 2004–2006. Målsättningen bör dock vara att samtliga tre institutioner kommer överens om en årlig och en flerårig planering för unionen. Mer kontinuitet och följdriktighet i unionens samarbete skulle kunna bli resultatet av en flerårig interinstitutionell planering.

5. *I Europeiska konventets diskussioner om framtiden för kommissionens respektive Europeiska rådets ordförande framfördes idén att arbeta mot en ordning med dubbla funktioner, dvs. att en person innehar bägge funktioner. Ser du detta som en tänkbar lösning?*

Vad kommer du att göra för att värna om kommissionens befogenheter beträffande yttre förbindelser när posten som EU:s utrikesminister har inrättats?

Om man bortser från frågan huruvida det ur rättslig synpunkt vore möjligt att enligt det konstitutionella fördraget slå samman de uppgifter som utförs av kommissionsordföranden med dem som utförs av Europeiska rådets ordförande, så är en sådan utveckling inte planerad för en förutsebar framtid. Det är uppenbart att det för närvarande inte finns enighet i denna fråga. Därför tycker jag att vi i första hand bör inrikta oss på ratificeringen av det konstitutionella fördraget och därefter se till att det tillämpas på ett korrekt sätt. Konkreta erfarenheter av den nya karaktär som institutionerna ges i det konstitutionella fördraget kommer att utvisa huruvida det är lämpligt eller ej att arbeta mot en sammanslagning av de två funktionerna.

Kommissionens befogenheter i fråga om yttre förbindelser och dess möjligheter att effektivt fullfölja avgörande åtgärder kommer att kunna tillvaratas genom att alla relevanta bestämmelser i det konstitutionella fördraget tillämpas fullt ut och på ett korrekt sätt. Enligt min uppfattning skall man inte se inrättandet av en EU-utrikesministerpost och en vice ordförande för kommissionen samt agerande på uppdrag av GUSP-rådet som ett hot mot kommissionen, utan snarare som en möjlighet för unionen att agera på ett konsekvent sätt inom alla de områden som omfattas av de yttre förbindelserna och därigenom förstärka trovärdigheten i dess utrikespolitik.

Enligt min uppfattning kommer en EU-utrikesminister att kunna bidra till att stärka unionens roll i strävandena i världen efter fred, demokrati och hållbar utveckling. Samtidigt är det av absolut överordnad vikt att värna om gemenskapsmetoden och alla de gemensamma värden som Europa står för.

6. **Konstitutionen utvidgar tillämpningsområdet för ett förstärkt samarbete och förenklar villkoren för dess genomförande. Hur ser du på möjligheten (och riskerna) med förstärkt samarbete? Vilken roll skulle kommissionen ha på detta område? I vilka sektorer tror du att ett förstärkt samarbete skulle kunna genomföras på ett fördelaktigt sätt?**

Europeiska unionen består av tjugofem stater. Det vore storartat om vi kunde gör framsteg alla tillsammans på alla områden, i samma takt, med samma engagemang och i synnerhet – vad som är viktigast av allt – med samma stöd från allmänheten.

Vi är dock väl medvetna om att detta inte alltid är möjligt. Att inte gå fram fortare än medborgarna tillåter är också en fråga om demokrati. I ett historiskt perspektiv kan man konstatera att byggandet av Europa har i avgörande etapper endast kunnat ske genom att tillåta olika tidsplaner och ibland olika nivåer av åtaganden. Så har det varit i fråga om euron och Schengensamarbetet – även om ingendera utgör exempel på ett förstärkt samarbete i egentlig mening.

Förstärkt samarbete är tänkt att tillämpas för att hantera olika nivåer av beredskap för mer långtgående integration, men med tanke på hur komplicerat det är ur politisk, institutionell och rättslig synpunkt bör det endast tillgripas som en sista utväg. Självfallet skall det tillämpas endast i de fall då det tjänar hela unionens intressen och skall då alltid vara helt öppet för alla medlemsstater.

Kommissionen spelar i detta sammanhang en viktig roll. Enligt det konstitutionella fördraget är det upp till de intresserade medlemsstater att begära ett förstärkt samarbete och därvid ange omfattningen av och syftet med ett sådant samarbete. Det är sedan kommissionens uppgift att besluta om ett förstärkt samarbete skall föreslås eller inte (eller om ett positivt yttrande skall ges inom GUSP-området).

I enlighet med vad jag tidigare sagt skall kommissionen inte enbart begränsa sig till att granska huruvida de formella villkoren som fastställs i det konstitutionella fördraget uppfylls. Man bör även utvärdera om det föreslagna förstärkta samarbetet verkligen är i unionens intresse och om det stärker integrationsprocessen. Under inga omständigheter bör ett förstärkt samarbete användas som ett redskap för att diskriminera eller för att införa en ”andraklass-status” inom unionen. Europeiska unionen måste förbli en allomfattande union av jämbördiga stater.

När det gäller de områden där ett förstärkt samarbete skulle kunna föreslås, anser jag inte att det vore lämpligt att nämna specifika områden som andra nominerade kommissionsledamöter är mer direkt ansvariga för. Som tidigare nämnts anser jag att ett sådant förslag bör fattas efter en mycket ingående utvärdering och det vore därför olämpligt att spekulera om denna sak på detta stadium.

7. **Hur anser du att relationerna och samarbetet institutionerna emellan bör skötas? Är du i detta avseende för en mer omfattande tillämpning av instrumentet för interinstitutionella avtal beroende på de ämnen som behandlas, eller skulle du snarare förespråka en ramtext som gjorde det möjligt att hantera de flesta problem som kan förekomma i dessa relationer, ungefär som ramavtalet mellan parlamentet och kommissionen?**

Ett effektivt samarbete mellan institutionerna är av yttersta betydelse och är i själva verket oundgängligt för att beslutsprocessen inom EU skall fungera på ett effektivt och legitimt sätt. Samarbetet bör baseras både på vedertagna regler, öppenhet, ömsesidigt förtroende och en fortlöpande dialog samt informationsutbyte, med respekt för institutionernas respektive roller och ansvarsområden enligt fördragen och i framtiden det konstitutionella fördraget. När jag var kommissionsledamot med ansvar för miljöfrågor försökte jag medverka till ett sådant samarbete och jag kan konstatera med tillfredsställelse att under de senaste åren har det interinstitutionella samarbetet, i synnerhet mellan Europaparlamentet och kommissionen, fått mer uppmärksamhet, organiserats bättre och följts upp på ett mer strukturerat sätt. Detta går att bygga vidare på.

De framsteg som gjorts för att förbättra samarbetet mellan institutionerna beror säkerligen på det stora antal interinstitutionella avtal som ingåtts mellan institutionerna sedan 1975 inom olika områden och gällande olika frågor och i inte minst ramavtalet mellan Europaparlamentet och kommissionen som undertecknades den 5 juli 2000.

Ramavtalet mellan Europaparlamentet och kommissionen har avsevärt bidragit till att öka kommissionens ansvar för att få till stånd en konstruktiv dialog och politisk samarbete och att förbättra informationsflödet mellan institutionerna. För att underlätta förhandlingarna och besluten mellan de tre institutionerna kan det dock vara bättre att även fortsättningsvis ingå interinstitutionella avtal i enskilda frågor, som exempelvis det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning som undertecknades den 16 december 2003.

Det är viktigt att inte glömma bort att interinstitutionella avtal syftar till att förbättra samarbetet och effektiviteten och vi bör därför inta en pragmatisk och resultatorienterad hållning till dem.

Internationella konventioner/överenskommelser

8. Parlamentets deltagande och involvering i EU:s delegationer till internationella konventioner (klimatförändring, hållbar utveckling etc.) har hittills följt ett ad hoc -mönster som varit allmänt otillfredsställande. Det här beror främst på rådets beslut att inte låta Europaparlamentets ledamöter delta i EU:s interna samordningsmöten. Detta har fört med sig att kommissionsledamoten dagligen är tvungen att träffa Europaparlamentets delegation och rapportera om hur förhandlingarna framskrider. Hur skulle den här situationen kunna förbättras enligt din uppfattning? Kan du tänka dig att aktivt gå in för att försöka åstadkomma ett permanent arrangemang med rådet för att lösa det här problemet?

Enligt ramavtalet mellan kommissionen och Europaparlamentet, som jag fullständigt stödjer och avser respektera, främjar kommissionen att parlamentsledamöter ingår som observatörer i EU-delegationer som förhandlar multilaterala avtal, under förutsättning att ledamöterna inte får delta direkt i själva avtalsförhandlingarna.

Jag ser mycket positivt på det faktum att tack vare det utmärkta samarbetet mellan våra institutioner har, under den avgående kommissionens mandatperiod, ett stort antal parlamentsledamöter deltagit som observatörer i EU:s delegationer. Jag har personliga erfarenheter av detta från de internationella förhandlingarna om klimatförändringar.

Jag avser att fortsätta detta nära och givande samarbete med parlamentet och därmed bidra till att leva upp till kommissionens åtagande att hålla parlamentsledamöterna fullt informerade på alla stadier när det gäller förberedelse, förhandling och ingående av internationella avtal.

Enligt ramavtalet skall Europaparlamentets observatörer även regelbundet hållas underrättade om hur förhandlingarna fortlöper under mötena, i enlighet med de villkor som fastställs i en skriftväxling mellan Europaparlamentets talman och kommissionens ordförande.

Utan att ta ställning i fråga om den nya kommissionens hållning till hur informationsflödet mellan parlamentets observatörer och de officiella EU-delegationerna skulle kunna underlättas, och utan avseende på rådets ståndpunkt i denna fråga kommer jag att vinnlägga mig om att fullt ut respektera nuvarande bestämmelser i ramavtalet och förbättra samarbetet mellan parlamentets observatörer när så är möjligt enligt gällande institutionella ramar.

9. Information till medborgarna och gemenskapsåtgärder

Det är ett faktum att medborgarna inte alltid har en positiv bild av EU. Detta är inte endast en fråga om kommunikation utan har även att göra med EU:s verksamhet. Vad avser du att göra för att förbättra denna situation? Vilka nya initiativ planerar du för att bättre informera Europas medborgare om gemenskapsåtgärder på områdena kultur och utbildning?

Det ligger i sakens natur att det är svårt att få grepp om allmänhetens bild av EU. Det vore förmodligen mer korrekt att säga att bilden av EU skiftar beroende på land, region eller kulturell bakgrund.

Bilden av EU utåt kommer dock i mycket stor utsträckning att återspegla vår förmåga att framhäva vikten av vad som görs för EU-medborgarnas vardag, livskvalitet, välfärd och säkerhet.

Medborgarna måste känna att våra prioriteringar även är deras prioriteringar. Kommunikation i sig är dock inte effektiv om substansen inte är den rätta. Det krävs viss känslighet när det gäller policyfrågor med hänsyn till medborgarnas mest angelägna frågor samt effektiviteten och tillförlitligheten vid genomförandet. Om vi vill att medborgarna skall ha en positiv bild av EU är det nödvändigt att policyfrågor och ekonomiska frågor sköts på ett effektivt, sunt och öppet sätt.

Kommissionen har gjort avsevärda ansträngningar för att vidga öppenhet och insyn och för att i ökad utsträckning och på ett bättre sätt samråda med och involvera det civila samhället. Alla har vi en uppgift att fylla i detta sammanhang. Ansvaret är delat mellan Europeiska unionens institutioner och medlemsstaterna och vi måste ta itu med detta gemensamt.

När det gäller information om program inom utbildning och det kulturella området är kommissionen skyldig att informera allmänheten om all gemenskapspolitik och vi kommer självfallet att ägna all nödvändig uppmärksamhet åt dessa frågor. Jag kommer naturligtvis att diskutera vilken informationspolicy som skall tillämpas när det gäller utbildning och kultur med min kollega som har ansvar för detta område och vi kommer att tillsammans göra en utvärdering av vilka nya initiativ som krävs och hur de skall utformas. Stora ansträngningar har gjorts för att förbättra informationen och rådgivningen till allmänheten till exempel genom att skapa målinriktade och mycket informativa webbplatser. Vi har redan ett antal ”lyckade exempel” som vi kan dra lärdom av.